

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 5

urn:nbn:de:bsz:31-103771

non enim fidem se, nisi inermibus habiturum. Adde Xenophont. *anab.* lib. VII. vbi de Aegyptiis.

7. 4. 39. *COGNOVISSENT*) Hoc ita dicentem Curtius facit Alexandrum, non quod reuera sic esset, nec enim principio motus sui Lacones cognoscere poterant, vbi futurus esset Alexander, cum eius rei nuncius ad eum perveniret: sed quia tum primum de defectione durante facta audit; tanquam de re noua, & quae modo accidisset ex communi hominum more pronunciat.

7. 5. 1. *SOGDIANORVM*) Certissimam Glareani emendationem quidni recipiam? Qui enim illi *Systiani*, quos hic legebamus? De Sogdianis autem sermonem esse, euidentissima nota ostendit num. 19. huius cap. *quae in Systianis acta erant cognoscit.* ea autem in Sogdianis acta fuisse, extra dubitationem est.

7. 5. 5. *NOCTURNVM ITER*) Sic postea in Gadrosis plurimum itineris noctu confecit. *Arrian.* 6, 4, 15. & 22. quem cum hoc loco comparare possis.

MATVINO FRIGORE) Causam, cur matutino tempore maior sit frigus, quam nocte, cum tamen sol sit mane propinquior, triplicem adfert noster P. Laurentius Forer in problematis selectis viridarii sui philosophici problem. 17. p. 21. edit. Dillinganae. quod quia breue est, subiiciam. 1. Causa. *An quia tunc maior est tempus absentiae solis, unde magis refrigerata est terra? Cum enim sol sui praesentia terram calefaciat & aerem, absentia certe longiore solis, maior frigus exoritur, diutius autem absens a nobis sol mane, quam media nocte. Licet ergo in aurora rursus sol accedat, tamen calorem suum iam cito non potest aeri communicare.* 2. Causa. *An quia die appetente ros & pruina cadit? haec autem natura frigida sunt, & aerem frigidiorum reddunt.* 3. Causa. *An quia tunc acrius nobis videtur frigus, quod concocti iam sint cibi & stomachus mane vacuus? quo autem insaniores sumus, eo magis percipimus frigus ambiens.* *Aristot. sect. 8. problem. 17.* Haec Forerus. Raderus.

7. 5. 7. *QVIVIVIV VINI OLEIQVE*) Parum hoc est. Hoc mirum, quod Cretenses, dum a Metello oblidentur, sua iumentorumque suorum vina suam torquent, insens dixerim, quam sustentarunt. *Valer. Maximus* 7, 6, 1. ext. Raderus.

HOMINIBVS) Venustius absit: nec est forte nisi è glossa. Acidalius.

AQVA) Hic quidem non dubium, quin additamentum sit aqua. Non enim iam aquam, sed vinum & oleum ingurgitarant. Dele, & mox *infusum* etiam scribe, vt humorem vtrique capias. Ad finem fors fiat, *an regere* scriptum auctori Acidalius. Cuius coniectura de aqua potior videtur explicatione Raderi, cui ibi ea vox pro quouis humore putatur posita. in seq. fortean fuit, *sine modo infusa vom. cog. regere.* vt sic verbo neutro, omnia quae prius dixerat, complecteretur.

7. 5. 12. *NEC SOLVS BIB. SVSTINEO*) In toleranda siti primus omnium, quod equidem meminere, prauiit exemplo fortissimus Hebraeorum rex David 2. Reg. cap. 2. [imo illa Davidis non sitis, sed libido fuit.] Cato proximus huic, si verus *Lucanus* 9, 497. quem historicum potius quam poetam egisse veteres (*Martial.* 14, 194.) tenuerunt: qui in ficcis Nalamonum arenis sitibundus oblata aqua,

Excussit galeam, suffecitque omnibus unda.

quam nemo post respicientem ducem sitiuit, adeoq; omnibus suffecit. vt & in Alexandri alio simili facto *Plutarch.* cap. 76. notauit. Ab eodem facto laudatur *Theodosius minor*, de quo ita *Sozomeni* interpres praefat. in lib. 1. hist. Ecclesiast. *Pasillo ante sane, cum Heracleam Ponti ciuitatem videre, & vetustate collapsam erigere satageret, per Bithyniam mensis tempore iter faciebat. Cum vero se satellitum quispiam à sole vehementer virentem*

in ipso meridie multo sudore ac pulvere confersum cerneret, tanquam gratificaturus, phialam tibi admodum splendide solaribus radiis relucentem obtulit, ac suauem quandam potum illi, aqua frigida mixtum, infudit. At tu potentissime, accepta hac phiala, virum munificentia remunerasti. Cum vero milites vniuersi phialam illam suspicerent, felicemque illum, qui ex ea bibiturus esset, indicarent, poculum viro illi, o generose, reddidisti, & quomodo ipsi placeret, usurpare iussisti. Videris itaque mihi haud immerito Alexandrum Philippi virtutibus tuis superare; cui miles quidam sedulus & officiosus, ab illis qui eum celebrant, cum per loca arenosa exercitum Macedonum duceret, aquam inuentam hausisse & obtulisse; ille vero non bibisse potum illum, sed effudisse dicitur. Sed erat Sozomenus, qui effusam ab Alexandro aquam affirmat. Nec Soi, siue Soebidae virtus tacenda, quam Plutarch. in Lycurgi vita cap. 3. & apophth. Lacon. c. 108. laudat: Cum esset in loco aspero & arido Sabidas, & circumfideretur à Clitorius, dicitur pactus cum hostibus, ut ipsi terram bello partam cederet, si milites una cum ipso à vicino fonte bibissent: nam eum fontem hostes obsederant. Eto soderet, congregatis ad se omnibus pollicens est se daturum eius regionis imperium ei, qui non bibisset. Porro cum nemo sibi temperaret, sed bibissent omnes, ipse post omnes descendit in fontem: & aqua confersus hostibus etiamnum presentibus abiit, ac regionem occupauit, ut qui solus non bibisset. Eodem stratagemate & exercitum à litis periculo liberauit, & hostem elusit, & regnum sibi vindicauit tolerantia. Non erat obstrictus inimicis ex foedere, quia non omnes cum ipso biberant: nec milites fecellit, quia nemo praeter ipsum à potu abstinuit. Quod si hostes voluissent ad arma currere, iam nactus locum pugnae commodiorem, ac fonte potitus, facile poterat illis esse par. Austriacorum quoque supremus apex & conditor imperii Rudolfus I. dum contra Othocarum Imperii aemulum bello decertaret, ipseque cum exercitu siti aestuaret, gnathones illius agresti colono zythi hydriam per vim abstulere, & imperatori detulere: sed ille, re cognita; reddite, inquit, homini vasculum suum: nam ego exercitui, non mihi sitiebam. [Æn. Syluius lib. 3. Com. in Panormit.] Nos ad Alexandri sitim non simplicem redeamus: sapius ille hanc domuit, vicit, & pro illa gloriam hausit. Alibi mentio illius facta ex Plutarcho cap. 76. Dum coniectatur Darium iunere laborioso & prolixo (nam diebus undecim 3300. stadia confecti) plerique lassitudine sunt confecti, & praesertim aqua penuria. Ibi occurrerunt ei Macedones quidam, qui aquam in veribus à flumine multis portabant, conspicientesque Alexandrum medio iam die sui maceratum, implerunt confectum galeam, eique obtulere. Requirente eo quibusnam aquam afferrent, Liberis nostris, respondere &c. Ex Radero. Ceterum suspicor Plutarchum de eadem re loqui, nec sapius idem quam semel accidisse. Licet in aliqua circumstantia variet, sed hoc solenne est. Sic enim & in ea variatur quod alii redditam iis qui attulerant aquam, scribunt; alii effusam, ut Sozomenus immerito reprehensus paulo supra, Polyæn. strat. 4. 3. 25. & Frontin. strat. 1. 7. 7. qui idem id accidisse scribit per deserta Aphrica iunera, scilicet cum Hammonem peteret: alii apud Parapamisadas, alii apud Gadosos, Arrian. 6. 4. 30. vide; alii alibi. Non eadem tolerantia fuit Lyfimachus, sed apud Getas siti eo redactus, ut se cum toto exercitu in potestatem hostium dederet, postea cum frigidam bibisset, dy boni inquit, quam ob breuem voluptatem, summam amisi felicitatem! Plutarch. Apophth. cap. 49. & cap. 16. de sanit. tuenda. Catonis exemplum supra ex Luciano citatum, historica fide firmat idem Plut. in Cat. cap. 12. Inter ceteras virtutes etiam à sitis tolerantia laudat Annibalem suum Silius 1. 261.

Exercetque sitim, & spectato fonte recedit.

7, 5, 13. EOS ABESSE) Rectius se abesse. Interdum tamen has particulas confundi, Index ostendit.

7, 5, 15. INTERCLYSO SPIRITU) Cassam huius, naturalis sapientia;

pientiae studiosi reddunt à *υπερθεσται* caloris interioris, qui primum aestu diffusus, repente per frigidum humorem & aquam copiosius haustam opprimitur & extinguitur, non secus ac si ignem infusa largius vnda suffoces. Galenus de tremore &c. cap. 15. Considera mihi sane flammam externam, quae aliquando inopia materiae, vnde accendebatur, corrumpitur: aliquando in sole splendido marcescit: & rursus ab aqua multa extinguitur, aut copia lignorum super ipsam congestorum suffocatur. Plura ex Galeno adderem, si res exigeret. Raderus. Perierunt autem eodem modo ex viris illustrioribus *Τυρσητας*, apud Pausan. in Bœoticis, *Henricus VI. Imp.* apud Munster. in Cosmogr. *Franciscus Delphinus*, *Francisci I. Gallorum regis filius*, apud Iouium. *Haydinus Smyrnetus* pirata, apud eundem lib. 34. histor. *Scodrensum* multi, apud Sabellic. En. 10. lib. 7. referente *Zvingero* volum. 2. lib. 7. pag. 500. Sic postea in *Gadrosis Alexandri militum multiti*, ardore suique pressi, aquarum copiam nacti, immodico potu interierunt. *Arrian.* 6, 4, 27. Idem etiam euenit *M. Antonio* copias à Media reducente in Armeniam, vbi post diuturnam inopiam auidè inhiantes cibo potuique milites, supra duodecim millia morbo perierunt. *Plur. Anton.* c. 66. Hoc igitur casu edoctus *Alexander deinceps nequaquam castra prope flumens locauit, sed viginti minimum stadiis remota*, vt *Arrian.* 6, 4, 28. obseruat. Et aliud etiam elegans eius factum narrat *Polyæn. strat.* 4, 3, 28. quo à bibendo milites absterruit, per præconem iussu proclamari, annem præter quem tum ducebat, mortiferam aquam habere. Idem periculum est etiam à multa fame se replentibus, vt factum *Lugduni An. MDLXXIV.* notat *Meursius Athen. Batau.* 1, 22.

7, 5, 17. *CIRCVM*) Sic plures libri probante *Acidalio*, nam alii *circum* quaque, quod vix construas cum voce sequenti, *annem*. Mox mallet, *materiae*.

7, 5, 18. *VITRES*) Vnde acceptos ex pellibus & papilionibus, sub quibus miles in tentoriis degebat, inquit *Arrianus* 3, 6, 8. *Raderus*. Habuerunt etiam sine dubio iam confectos plurimos vitres, quibus aquam, aliaque portauerant, vt in *Africano* itinere, supra 4, 7, 12. Porro de ea ratione trahendorum fluminum multa congesse *Stevvech. ad Veget.* 3, 7. *Casaub. in Sueton. Caes.* 57, 4. & *Lipsius Poliorcet.* 2, 5. Quibus non habeo quod addam, præter locum *Gregoræ* 2, 8. de barbaris nationibus *Scytharum* potentia pulsus: *διηγεσθαι δὲ ἄνευ ἡδύων ἡγεσθαι πρὸς ἡγεμῶνας τῶν ἰσθμῶν διβρυχῶν*. vbi *ἡγεσθαι* quo vocab. & *Arrianus* 5, 2, 16. in eadem re vtiur, nostro *stramenta* sunt, significantissimo vocabulo, vt testatur *Vulcanius* in præfat. in *Arrianum*, quam etiam vocem inepte in *sarmentis* mutari à quibusdam *Casaubonus* citato loco iudicat.

7, 5, 19. *SOGDIANIS*) Alii *Susitanis*. cur mutauerim, initio huius capitis ostensum est. Eodem loci putem intercidisse vocem *acta*, quæ in *Sogd. acta* erant, cognoscit.

7, 5, 20. *PERFIDIA*) Complures perfidiae naturam describere; tam aculeate, [acute] & tam breuiter nullus, atque hic *Curtius Occultum*, inquit *Val. Max.* 9, 6. pr. & *insidiosum malum perfidiae, cuius efficacissima vires sunt, mentiri ac fallere: fructus in admissio scelere consistit, tum certus, cum credulitatem nefariis vinculis circumdedit: tantum incommodi humano generi affert, quantum salutis bona fides praestat. Inde dubitatum est de Hannibale maiore an peior vir haberi deberet.* *Raderus*.

ODERANT) Malim oderat cum *Acidalio*: maxime ob id quod statim sequitur; Nam vt cognoscit &c.

7, 5, 21. *ADEVNT*) Forte *adstant*. *Sebivius*.

7, 5, 24. *REGNI*) An, regio insigni &

7, 5, 25. *CONFESSVS*) Sic & *Rodolphus* amissa dextra, de quo supra

ad 5, 6,

7, 5, 27. *ELECTIS DCCCC.*) Modius ita recte. nam & Arrianus 3, 6, 9. ἐπιλέξας τῶν Μακεδόνων τὰς πρεσβυτέρους, eligens seniores Macedonum. Loccenius. Sic & eod. nonnulla, quas secuti sumus.

7, 5, 28. *TVM BESSVS PERDVCTVR.*) Bessus ad regem perducitur infra 7, 5, 36. cum iam agmen peruenisset ad Tanaim amnem. nulla igitur causa est, cur per hanc glossam interueniat rebus Branchidarum. Qui autem *Thm in Eum* mutant; mentem auctoris in alienum sensum transferunt.

BRANCHIDÆ.) Strabo lib. II. testis: Circa hæc loca eum etiam Branchidarum urbem excidisse, quos eo Xerxes collocarat, vltro eum à patria secutor, quod pecuniam Dei in Didymis & donaria prodidissent: at Alexandrum sacrilegia eorum & proditiorem abominatum, urbem deleuisse. Callisthenes apud Strab. lib. 17. cum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset, ab eo tempore quo templum à Branchidis Xerxem sequentibus spoliatum fuit, & fons defecisset. Idem Strabo lib. 14. Post Posidonium seu Neptunium Milestorum deinceps est oraculum Didymei Apollinis in Branchidis sursum versus octodecim stadia. Inuentum est à Xerxe et alia omnia templa præter Ephesium. Branchida cum fugienti Perse thesaurus dei tradidissent, vna abierunt ne pœnas cogereant dare sacrilegij & proditiionis. Postea temporis Milestij templum maximum maximum construxerunt, quod ob magnitudinem sine culmine mansit: nam ambitus delubri pagi amplitudinem equat: estque inus & extra locus preciosus: alia delubra oraculum & sacra continent. Ibi fabule Branchium fuisse dicunt, & amorem Apollinis. Ornatum est templum donariis antiquarum gentium sumptuosissime. Raderus. Fuerunt autem hi Branchidæ non populus aliquis, aut ciuitas, sed familia Milefia, cui creditum erat templi illius sacerdotium: vt Paphii Cinyradibus, apud Tacit. H. 2, 3, 3. ita dicta à Brancho generis auctore. Strab. lib. 9. vbi de Delphis, & cæde Pyrrhi: Huius Macharæ de stirpe postea natum ferunt Branchium, qui templo apud Didyma presuit. Inde templum hoc Stautius Theb. 8, 198. vocat

inonsi penetralia Branchi.

& Theb. 3, 478. - - - patrioque equalis honori Branchus.

Plura de eo Cæsar. Rhodig. A. L. 4, 23. His ergo, & vt facile colligitur, clientibus & seruitiis eorum sedem vltra Oxum attribuit Xerxes, quorum posteri deinceps aucti, in paruuli oppidi frequentiam excreuerunt.

ISSV XERXIS.) Qui idem etiam ceteris Græcis mandauit, vt patria tradita, meliores terras præbitorum sequerentur. Herodotum vide. Item ex Bœotia traduxit nonnullos, de quibus Diodor. 17, 110. Eiusmodi translationes gentium plures leguntur. Sic enim Philippum Iustinus 7, 5, 7. ait: populos & vrbes, vt illi vel replenda, vel deuelinquenda quoque loca videbantur, ad libidinem suam transfuisse. quo loco plura eius generis exempla notauit Amantiff. Soer. quibus adde Eusebium de Ocho, qui Iudæos ita transfulerit: sicut prius eorundem partem Theglat-phalasar 4. Reg. 15, 29. & Herodotum 5, 15. & Pœonas, & 6, 119. de Dario, qui Erythræos.

DIDYMEON.) Rescribe Didymæon, quamuis apud Strabonem lib. 14. etiam Ἀπιδων & Διδυμῆος legatur ab recto Ἀπιδων Διδυμῆος, Apollo Didymæus. Beccanus Goropius rursus exoticam adfert Didymæi vocis originem, quam Noacho attribuit, multisque paginis de Didymæo, & Brancho, & Philetio disputat in Francicis, & alijs. Cæterum, cur Apollo, Didymæus sit appellatus, docet Macrobius Saturnal. 1, 17. Ἀπιδων & Διδυμῆος vocant, quod geminam speciem sui numinis præfert ipse, illuminando formandoque lunam. Etenim ex vno fonte lucis, gemino sidere spatia dei & noctis illustrat. Vide & Romani solem sub nomine & specie Iani, Didymæi Apollinis appellatione reuerantur. Est mentio huius Apollinis apud Sozomenum hist. Eccles. 1, 7. & 17. Arnobium post pr. lib. VI. Apulei lib. 5. Lactantium Firmian. de vera sapientia. 4, 13. vbi ex-

tat de Christo oraculum, quis fuerit. Est & apud Orpheum in Apollinis suffincato
 manna, mentio Didymos :

Βάκχῃ, καὶ Διδυμῷ ἰσχυρῶ, λαζία ἀρνί.

Idem & Branchum & Miltum laudat in Argonauticis paulo post principium. Rade-
 nus. Nos *Didymos* scripsimus *Διδυμῶν*, qua terminatione finire solent ædificiorum
 vocabula, à propriis nominibus appellationem habentia. Vt ab *Ἀρχαῖος Ἀρχαῖος*,
 apud Plin. 5, 12. & alia multa, quæ refero in Ind. sic à *Διδυμῶν*, quomodo præter alios
 & Origeni sine lib. 1. contra Celsum vocatur, *Διδυμῶν*. Ergo sic scribitur in Appiani
 Syriaca: vbi de oraculo Nicatori Seleuco reddito, apud Sueton. Calig. 21, 4. *Destinaue-
 rat &c. Miletum Didymum peragere*. Miletum dixit, non quod in vrbe esset, sed in ditione
 eius, & territorio, *ἐν τῇ Μιλήσει*, vt loqueretur Herod. Sic igitur & Plutarch. intelli-
 ge in cap. 27. de his qui sero puniuntur à numine. Vnius enim fere diei itinere ab vr-
 be collocat Plin. 5, 29, 14. *In Ionia primus sinus Basilicus, Posideum promontorium &
 oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymæ Apollinis, à liore stadiorum
 viginti. Et inde centum octoginta Miletus*. Vbi simul explicantur illa Strabonis supra re-
 lata sursum versus circiter XIX. stadia. Strabo scripsit: *ἀναβάντι*, ascendenti. id Plinio
 est à liore. notum enim τὰ ἄνω Græcis esse quæ recedunt à mari introrsus terram, vt
 contra τὰ ἄνω, quæ vergunt ad mare. Porro nescio quam ob causam, cum hunc
 Curtii locum in suas Enneades conijceret Sabellicus, *Didymæon templum* scripsit, quasi
Didymæon Dei nomen esset. Scimus quidem quid sint *Didymæones*; sed huic perti-
 nere non arbitramur. Id ergo templum, vt vidimus, non vao nomine innotuit. Pli-
 nius & ex eo Mela 1, 17. *Branchidarum* appellationem vetustiore fuisse scribunt; *Didy-
 mæi Apollinis* recentem. *Didymæa limina* vocat Statius Theb. 8, 199. Lucianus de eo
 loquens, contentus est *Branchidas* appellare, post pr. Pseudomantis, quomodo & He-
 rodoeus 1, 46. & 157. quem valde miror de isto sacrilegio, & transiectis Branchidis ta-
 cuisse. A Persis tantummodo vastatum scribit 6, 19. Videtur autem locus vbi Bran-
 chidæ templumque fuerunt, quamquam à sacerdotibus vulgo nominaretur, vero no-
 mine *Didyma* fuisse dictus. Ita certe Stephanus. Sed & Herodotus, *ἰσθὸν τὴν ἐν Διδυ-
 μῶσι* vocat: & Strabo l. 9. templo apud *Didyma*, & alibi etiam *Didyma*, vt loci eius
 nomen profert. Imo Pausanias lib. 2. diserte τὴν ἐν Διδυμῶσι τῆς Μιλήσειον Ἀπόκωνον
 à Canacho Sicyonio fabricatum refert: & lib. 5. iterum in *Didymis Milesiorum* aram
 sanguine victimarum ab Hercule exstructam. Sed & Froben. hoc loco sic edidit: *Di-
 dyma*. Ab iis igitur *Didymis* videtur appellatus fuisse deaster ille *Didymæus*, siue *Di-
 dymæus*, vt vulgo solebant à loco vocari, vbi colebantur. Magnam autem eius digna-
 tionem postea quoque fuisse constat ex Plinio 6, 16. f. vbi *Demonax Herculis, Liberi,
 & Alexandri terminis superatis, aras Apollini Didymæo statuit*: vnde forte conijci pos-
 sit *Demonactis* patria. Deinde ex Vlpiano tit. XX. vbi scribit *Apollinem Didymæum*,
 cum paucis aliis diis, quibus *SCtis* aut *Principum* constituit. id beneficii concessum erat,
 heredem posse scribi. Quamquam oraculum illud, cum multis aliis, quæ ibi nomi-
 nantur, aduentu Christi conticuerit, vt refert Nazianzenus in Carn. ad Nemesium sub
 finem.

7, 5, 29. *MILITARENT*) Sic rectius quam *militabant*, loquitur enim
 tanquam ex verbis regis, conuocate Milesios qui militant mihi: quæ referens aliter
 vix recte narret, quam: *instit, vt qui militarent &c.*

7, 5, 30. *MILESII GEREBANT*) Ita sine dubio legendum esset,
 etiamsi non addiceret B. I. ex MS. codicibus. Sequitur ergo statim. *His siue &c. mal-
 tent, vt sentias sermonem esse de pluribus.*

INIURIAE, SIVE ORIGINIS) Quorum illud ad poenam vale-
 bat

bat, hoc ad veniam. Similiter apud Tacit. 1, 58, 6. Segetes: *Tuum eris consultare, virum praeualeat, quod ex Arminio concepit, an quod ex me genita est.*

7, 5, 31. OCCURRENTIBVS) Militibus Alexandri Milefis ad audientiam regis sententiam. Raderus.

7, 5, 33. VT DEICERENT) Hoc pro glossemate habent Acidalius & Raderus; me non offendit: sic enim construo. Tandem, vt desicerent fundamenta murorum, ab imo (ea scilicet) moliantur. Vt ne fund. quidem vrbis superessent, adeoque tota solo æquaretur, ea fund. ab imo moliantur. plano, ni fallor, sensu.

7, 5, 34. NEMORA LYCOSQVE) Sic emendauit Acidalius. agnoui Curtium, & restitui.

7, 5, 35. IVSTA VLTIO) Incurat ergo hoc Alexandri factum. Nec sane & qui maxime Alexandrum admirantur & amant, ex quorum numero nos quoque sumus, laudare solent, ait Timo apud Plutarch. cap. 27. de his qui sero à numine puniuntur. ipse tamen velut excusare videtur, quod æquum sit vt bonorum posteris bene esse, sic malorum, male. Sed vt pœna in malorum posteros iusta esset (& certe esse diuinis literis approbatur) non ideo statim quibus eam iuste exigeret. haud magis quam eodem loco Agathocles, qui sublamans Corcyraeos quærentes cur ipsorum insulam popularetur, respondit: *Quia mehercle maiores vestri Vlysem hospitio exceperunt. & Ithacensibus iidem expositantibus quod milites ipsius eorum oues auferrent, At vester, inquit, rex eum ad nos venisset, præterea etiam excecavit pastorem.* Ita supra ex Gemisto de Parapamisdas audiimus, eos post tot sæcula iniurias ab Alexandro illatas, in Peloponnesiis vlcisci voluisse. Sic etiam vltatissimum est, & in omnibus fere Curtianis concionibus obseruatum, instigari exercitus in mutuam perniciem, commemorandis maiorum iniuriis. at si quæ interim beneficia interuenere, altum de his silentium est, ne forte remittat furor, & vindictæ cupido. Similis vltionis specimen idem Alexander edidit in cœnta Persarum regia. de quo facta quidam alii, quid ipse postea senserit, supra ad 5, 6, 1. notauimus. Sic idem Tyrios adfixit cruci, propter maiorum scelus, si fides Iustino 18, 3, 18. Vide Gentil. de Jure Belli pag. 195. Apud Sallust. H. 1, 2, 5. vituperatur Sulla, qui solus omnium, post memoriam hominum supplicia in postfuturos composuit. De qua re vide insignem locum Dionysii Halicarn. 8, 92.

7, 5, 36. TANAIM) Plinius 6, 16, 8. Finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarum, includente flumine Tauris, quod Scythæ Silyn vocant: Alexander militosque eius Tanaim putauere esse. atque idem fere Strabo lib. 11. & Arrianus 3, 6, 15. vbi hunc Alexandri Tanaim alio nomine Orxanem à finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit, eumque è Caucaso oriri: vbi itidem Alexandrinum Caucasum, hoc est, Paropamisum montem, intelliges. Orxanem appellat Plutarchus Alex. cap. 80. quem pro Tanai Macedones habuerint. Quidam apud Stephanum in Tauris, Taurisem, alii longius, opinor, à vero discedentes Acsinem. Esse vero eundem quem hodie Rha vocant, inter alios & Volaterranus affirmat lib. 13. Anthropologiae, vbi de Alexandro agit: & Bonfin. à pr. Hist. Vngar.

OMNI VELAMENTO SPOLIATVS) Hoc ad summam Beis ignominiam & contumeliam factum. Persis enim tanta verecundia est, vt hominem nudum videre capitale sit. Alex. Neapol. 2, 25. Et mirum sane omnibus gentibus tum Christianis tum paganis institum à natura pudorem. Moschi nec Christum in cruce, quamuis natura velata, nudum spectare sustinent, quod Posseninus tradidit. Milesie virgines cum nescio qua phrenesi aut furore correptæ certatim sibi gulam laqueo strangere, nec vllis suppliciis, aut custodiis ab ea mente deduci possent, tandem decreto edito, vt post suspendium eodem laqueo nudæ per publicas ciuitatis vias ad spectaculum

lum traherentur, pudore deterrita deinceps ab infami morte abstinerunt, Agell. 15, 10. Tanta cura verecundiæ est, vt à morte etiam summa eius ratio habeatur, quod in Lucretia, Iulio Cæsare, aliisque [vt Olympiadè apud Iustin 14, 6, 12. vbi Soceri mei nota.] est memoriæ proditum. Et Nicolaus Trigautius in triumphis Martyrium Iaponensium obseruauit nobiles & honestas matronas cum nullis suppliciis à Christi cultu possent deterreri, tandem imminente verecundiæ periculo, ne publice deuotitate petulantibus plebecule ludibrio exponerentur, ita percussas fuisse, vt adito magistratu grauissimis verbis iudices monerent; viderent, quousque progredierentur, vilitatis & humanis suppliciis essent contenti, cauereque ne sinitibus verecundiæ perruptis, patientiam Christianorum in furore rabiemque verterent, totamque remp. pessundarent. Quibus vocibus deterriti magistratus intra modum genti vsurpatum constiterent. Christus tamen omnis auctor patientiæ nudus omnino in cruce pependit, quod maiorem ignominiam Hebræi, nec Hebræis puniendis reis excogitare possent. Raderus.

7. 5. 38. *PERSOLVISTI IBI*) Nihil proliuius fuerat emendare: *persoluisi tibi. Ille facinus &c.* Ipse inuaso regno & nomine regis assumpto mercedem sibi eam patricidii persoluerat. Acidalius.

VSURPARE) Bongarsius malebat *vsurpassè*: idque præsentis Bessi conditioni videatur aptius.

7. 5. 40. *APRIBYS*) De aurium mutilatione supra ad 5, 5, 6. dictum de qua est & Langlæi cap. 2. libri decimi Semestrium. Non autem est dubium in hoc tam vario tamque exquisito Bessi supplicio respexisse Alexandrum id, quod apud Iustinum 11, 15, 12. monuisse scribitur deficiens iam Darius: *Quod ad vltionem perueniat, iam non suam, sed exempli, communemque omnium regum esse causam, quam negligere, illi & indecorum & periculosum esse: quippe cum in altero iustitiæ eius, in altero etiam vtilitatis causa veretur.* Vbi Berneggerus. Mutilationem autem membrorum etiam in Besso non probat Arrian. 4, 2, 2. barbari nimium moris eam esse iudicans.

SAGITTIS CONFIGERENT) Diodor. 17, 83. refert, cum in Bessum Oxyatres Darii frater & consanguineus eius omnia contumeliarum & cruciatuum genera exercuissent, minutatim etiam corpus eius concidisse, & membrorum frustra fundis in partes varias proiecisse. Arrianus 4, 2, 2. Bessum prius auribus naribusque mutilatum, deinde capitali supplicio affectum: Plutarchus c. 78. narrat Bessum reclinatis duabus arboribus, Alexandri iussu alligatum, vt ad naturalem statum valido cum impetu redeunte vtraque, ille in diuersa auelleretur. Popma. Hoc supplicii genere lacerabant noxios Derbices. nec multum ab hoc diuersum genus mortis Metii Suffetii quadrigis illigati, & in diuersa actis lacerati. Raderus. Diodorum sequitur *Ὀλυμπιάδων ἀναρχία* subiuuncta Eusebio: Plutarchum Sabellicus Exempl. 8, 4. f. vbi notat *Διψήδονον* Græci vocari id genus supplicii, à duplici fionde excussione. & Fulgos. 6, 5. De Metii supplicio & aliis similibus, dictum ad Florum 1, 3, 8. h. Eadem poena qua Metius, affectus est suban. 1589. Burgoinus Dominicanus Iacobi Clementis prior, qui cum eo consilia de occidendo Henrico III. miscuerat. Morisot. in Henrico Magno cap. 19. quam anno Christi 1536. quidam Sebastianus Montecuculus, insimulatus Franciscum Delphinum, Francisci I. filium veneno interceptisse, apud Iouium; & ante mille fere annos, in eadem Gallia Brunehildis pertulerat, vt in Adonis Chronico sub ann. Christi 583. traditur: nam Gaguinus pr. lib. 3. histor. Franc. rem paulo aliter narrat. Sic Henricus VII. Imp. Theobaldum Brussatum Brixianum rebellem puniuit teste Cuspiniano. Sic Battorius Sigismundus insidiatorem suum apud Zvinger. in teatro pag. 3465. f. Bessi supplicium imitatus est Aurelianus in milite qui cum hospitis vxore adulterium commiserat. Vopiscus in vita cap. 7. Sic etiam sanctos Christi martyres.

lib. 7. c. 5. n. 41. 42. 43. & cap. 6. n. 3. **Comment. in Curtium.**

res in Thebaido à seuis & sacrilegis hominibus fuisse peremptos tradit Euseb. Histor. Eccles. 8, 9. & ex eo Nicophorus Hist. Eccl. 7, 8.

7, 5, 41. **CERTO ICTV**) A peritia sagittandi laudatur & Domitianus apud Sueton. 19, 2. Theodoricus apud Sidon. epist. 1, 2. Commodus apud Herodian. Philoctetes apud Homer. Iliad. β. v. 718. vbi Eustath. & Dictym Cretenf. princ. lib. 3. Gratianus apud Auson. in panegyrico. Victorem, & Paul. Diaconum. Honorius apud Claudian. in IV. Consul. eius, vers. 528. Mopsus Saguntinus apud Silium, Hormisda apud Zonaram tom. 3. Aliique plurimi quos producit Zvingerus theatri volum. 2. lib. 5. p. 393.

AVES) Intellige volantes, quomodo Harpyias intercepisse Hercules fingitur. Ita Eurytion

Plaudentem nigra figis sub nube columbam
apud Virgil. *Æn.* 5, 516. quod expressum ex Homero Iliad. 23, 874.

7, 5, 42. **CELEBRI VSV**) Apud Persas enim publice instituta erant iaculandi sagittandique certamina. Xenoph. lib. 1. *paus.* & Herod. 1, 136. Liberos suos à quinto anno incipientes usque ad vicesimum, tribus tantum institunt, equitare, arcu sagittas exercere, vera loqui. Quod sagittandi studium, ut pleraque alia ex Persarum institutis, hausere Parthi, de quibus Iustin. 41, 2, 5.

7, 5, 43. **EO LOCO**) Amabant enim homines iniuriam passo ita exhibere solatium. eoque respiciebat Sophocles sub fin. *Electræ*, vbi introducit Ægisthū atque Orestem ita verbigerantes:

ÆG. *Quid attinet in domum me duci? nam si honestum est
Quod agitis, cur tenebris opus est? quin statim interficis?*

OR. *Ne impera, sed vade ad eum locum vbi interfecisti
Patrem meum, ut ibidem & tu cadas.*

Hæc ex Grutero ad ista Sueton. Galba 20, 9. caput Galbæ, eo loco vbi iussu Galbæ anim. aduersum in patronum fuerat, abiicit. Pharnuches excussus ab equo, iussit abducto in locum vbi dominum strauerat, crura cum genibus abscondi. Herodot. 7, 88. Sic etiam famulos latrones in his locis, vbi grassati sunt, furca figendos, compluribus placuit: ut & conspectu deterreantur alij ab iisdem facinoribus, & solatio sit cognatis & adfinibus interemptorum eodem loco pana reddita, in quo latrones homicidia fecissent. l. 28. §. pen. de pœnis. Idem etiam diuinam iustitiam aliquoties obseruasse, non ethnica modo exempla sunt, falsis tamen numinibus tributa; sed & fida certa que alia. Ita Turullium in Co insula, vbi in luco Æsculapii arbores sacras ceciderat interfectum Dio lib. 31. notat. Valer. Maxim. 1, 1, 19. etiam in ipso luco interemptum scribit. Appio Claudio consule, Pop. Rom. non ab hostibus, sed à diis ipsis superatus est, quorum auspicia contempserat: ibi statim classe demersa, vbi ille precipitari pullos iusserat, quod pugnare ab his vetaretur. Florus 2, 2, 29. ad quem similia quædam notauimus. Quod cæci gentiles adscriperunt diis suis: cum potius forte factum videatur. At non forte, sed ex decreto DEI viui, iam ante per Prophetam suum enunciato, lixerunt canes sanguinem Achabi in loco hoc in quo lixerunt canes sanguinem Nabothi. 3. Reg. 21, 19. & 22, 38. Sic & Iosephus 13, 19. notat, sanguinem Aristobuli effusum fuisse in loco, qui fraterno cruore rubebat. & Leunclau. *Annal. Turc.* Selimem Sultanum in itinere morbo correptum, cum nihilo fecius pergeret, eo ipso mortuum esse loco, in quo cum patre pugna congressus fuerat. die septimo mensis Schehalis, anno Christi 1520.

7, 6, 3. **VIGINTI**) Arrianus sub fin. lib. 3. trigiuta millia numerauit. Raderus.

SAGITTA ICTVS) Plutarch. de fort. Alex. 2, 21. hoc vulnus miris modis